

2010-11-25

Plats Livsmedelsverket

Närvarande Inger Andersson (ordförande)
Bertil Elenius
Marianne Jarl
Jan Bertoft
Gun Rudqvist (efter lunch)
Jan Sjögren
Christina Lindahl
Anette Jansson
Svanhild Foldal (sekr)

1. Inledning och välkommen

Inger Andersson hälsade alla välkomna till möte i Livsmedelsverkets strategigrupp för konsumentfrågor.

Christina Lindahl och Anette Jansson önskades särskilt välkomna till gruppen. Christina är ny kommunikationschef från 1 oktober i år och Anette kommer att vara ansvarig för den nya rådgivningsenheten från 1 januari 2011.

Övriga frågor som anmälts:

Marianne Jarl - om det finns nya rön om cocktaileffekten av oönskade kemikalier i maten?

Jan Bertoft - med anledning av Ekots rapporter måndag 22 november om verkets undersökningar om ESBL-bakterier i kött önskas ytterligare informationen om pågående arbete vid Livsmedelsverket.

Därutöver önskar Sveriges konsumenter att ta upp en fråga om "fettreducerad köttmassa". Det beslutades att denna fråga tas upp vid nästa möte den 26 januari.

2. Aktuellt från Livsmedelsverket

Inger Andersson informerade om bland annat:

- Ny organisation vid Livsmedelsverket från 1 januari 2011.
- Aktuellt från budgetpropositionen/regleringsbrevet: Öronmärkta medel ges för fortsatt stöd till utvecklingen av småskaliga slakterier, verkets arbete med rådgivning till livsmedelföretag samt aktiviteter inom området den offentliga måltiden, bl.a. får Livsmedelverket i uppdrag att inrätta ett nytt kunskapscenter för maten som serveras i offentlig sektor.
- Sverige har dragit tillbaka förslaget om miljösmarta matval. Inger Andersson konstaterade det finns en målkonflikt mellan frihandel och miljö och i detta ärende har miljöhänsynen fått stå tillbaka för frihandeln. Verket diskuterar nu olika förslag om vad som kan göras

2010-11-25

inom detta område framöver, bl.a. kommer det vetenskapliga underlaget att ses över.

Konsumentstrategigruppen uppmanade Livsmedelsverket att fortsätta arbeta med miljösmarta matval och försöka hitta en bra balans mellan miljö- och frihandelsaspekterna.

- Livsmedelsverket har kartlagt djurskyddet vid svenska slakterier. Syftet är att bidra till bättre djurskydd i samband med slakt. Kartläggningen visar att djurskyddet i stort är bra. Ett genomgående problem är dock att elpöfsare fortfarande används ofta.
- Den senaste Eurobarometerundersökningen, som publicerades förra veckan, visar bland annat att svenska konsumenter är mindre oroad för risker med maten än andra inom EU. Svenska konsumenter har även ett stort förtroende för livsmedelsmyndigheterna och konsumentorganisationerna. Mer information om undersökningen på <http://www.slv.se/sv/grupp3/Nyheter-och-press/Nyheter1/Svensken-oroar-sig-mindre-for-sin-mat-an-andra-inom-EU/>

3. Laget runt

– *Aktuella frågor och information från panelens ledamöter*

Bertil Elenius, Konsumentverket, berättade bland annat att Konsumentverket granskar marknadsföringen av Äkta vara, GMO-fritt kött samt Life-kedjans kampanj som verkar ha vaknat till liv igen. Konsumentverket kommer i en rapport till regeringen att föreslå en översyn av den svenska konsumentrådgivningstjänsten. Konsumentverket anser att det finns brister i den svenska modellen och förordar att regeringen tillsätter en utredning som ser på rådgivningstjänsterna ur ett helhetsperspektiv. Vidare kommer Konsumentverket under 2011 att genomföra en förstudie med särskilt fokus på gruppen äldre i samhället och kopplingar till konsumentpolitiken.

Gun Rudqvist, Naturskyddsföreningen, informerade bland annat om att den europeiska miljörelsen arrangerar en konferens i Bryssel om kommissionens förslag på hur EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) skall utformas efter 2013. Miljövänliga veckan arrangerades vecka 40 med stor aktivitet på 180 platser runt om i landet. Årets tema fokuserade på miljösmart mat genom kampanjen Gröna Gaffeln. Genom att lyfta de vegetariska alternativen på menyerna underlättar man för alla som vill äta miljösmart.

Jan Bertoft, Sveriges konsumenter, berättade bland annat att Sveriges konsumenter har uppmärksammat Consumers Internationals rapport om

2010-11-25

billig ananas i butiken som produceras under skrämmande miljö- och arbetsförhållanden. Med anledning rapporten har ICA kallat konsument- och miljöorganisationerna till ett möte om hur man kan arbeta med socialt ansvarstagande. Sveriges konsumenter följer utvecklingen när det gäller livsmedelsinformationsförordningen och de upplever att det finns en samsyn betr. flera viktiga konsumentfrågor så som läsbarhet och GDA. Sveriges konsumenter är dock besvikna på den svenska regeringens position i frågan om ursprungsmärkning. Betr. läsbarhet så finns redan krav i befintlig lagstiftning och Sveriges konsumenter hade gärna sett att Livsmedelsverket, i samband med kontrollen, hade drivit enskilda ärenden eller fall när läsbarheten på förpackningar inte efterlevs.

Marianne Jarl, Astma och allergiförbundet, rekommenderade alla att se Stefan Jarls film "Underkastelsen".

4. Nationella samordningsansvaret för dricksvattenfrågor

Erika Lind berättade om Livsmedelsverkets uppdrag att ansvara för samordning av alla dricksvattenfrågor på nationell nivå. Bakgrunden för uppdraget är insikten att ansvaret för dricksvattenfrågorna är splittrat på många olika myndigheter. Enligt uppdraget från regeringen ska samordningen omfatta anpassning till klimatförändringar och ha ett kris- och beredskapsperspektiv. Samordningsansvaret omfattar bland annat informationsinsatser, identifiering av forsknings- och utvecklingsbehov samt kontroll av råvatten och dricksvattenproduktion.

Ett nationellt nätverk för dricksvatten har nu skapats. Arbetet leds av en styrgrupp på GD-nivå, en koordineringsgrupp samt ett antal arbets- och referensgrupper. Syftet är att säkerställa dricksvattenförsörjningen i Sverige på Lång sikt. Nuläget är inte tillfredställande. Vattennätet är gammalt och var femte dag går det ut direktiv om att koka dricksvattnet.

Strategigruppen underströk behovet av konsumentinformation och hur viktigt det är att konsumenterna är medvetna om särskilt de långsiktiga dricksvattenfrågorna.

5. Riksmaten 2010

Anna-Karin Lindroos berättade om Riksmaten 2010 som är Livsmedelsverkets tredje rikstäckande undersökning av vuxnas matvanor. Riksmaten drog i gång i maj och kommer att pågå fram till juni 2011. Syftet med matvaneundersökningen är att få kunskap om den vuxna befolkningens matvanor - vilka livsmedel man äter och måltidsvanor. Matvaneundersökningen kompletteras med mätningar i blod och urin för att få ytterligare information om sådant som är svårt att mäta bara genom att studera matvanorna.

2010-11-25

Undersökningen består av kostregistrering, som innebär att deltagarna registrerar allt de äter och dricker under fyra dagar, en enkät och provtagning. Nytt är att undersökningen görs med hjälp av webben. Den webbaserade metoden innebär att resultatet kan tas ut och presenteras mycket snart efter avslutad undersökning.

Resultaten ger oss kunskap om vilka livsmedel som konsumeras och i vilka mängder, samt om hur ofta man äter och var. På det sättet kan vi följa trender och se hur vanor förändras. Vi kan också beräkna intaget av näringsämnen och till exempel tillsatser och miljöföreningar. Resultaten kommer även att ingå i underlaget inför den planerade översynen av verkets kostråd som påbörjas under 2013.

Anna-Karin konstaterade att bortfallet i undersökningen tyvärr är stort. SCB, som genomför huvuddelen av fältarbetet, arbetar dock hårt för att minimera bortfallet.

6. Råd om bra mat för äldre

Elin Löwenstam berättade om hur Livsmedelsverket har arbetat med regeringsuppdraget att ta fram råd om bra mat i äldreomsorgen. Förslagen till råd skickades på remiss till berörda myndigheter och organisationer under oktober månad. Många remissvar har kommit in och dessa har varit övervägande positiva. Målet är att färdiga råd ska kunna publiceras vid årsskiftet.

Råden riktar sig till olika yrkesgrupper som har inflytande på måltiderna i äldreomsorgen, till exempel kommunpolitiker, upphandlare, kostchefer, enhetschefer, kökspersonal och omvårdare. Råden bygger på ett vetenskapligt kunskapsunderlag från experter på äldres sjukdomar och näringsbehov. Kunskapsunderlaget omfattar även forskningsrön om måltidsmiljöns påverkan på aptit och ätande. Råden inriktas på att förebygga undernäring genom att verka för positiva måltidsupplevelser och god aptit.

Konsumentstrategigruppen välkomnade råden och efterlyste motsvarande råd till enskilda äldre som gör egen mat eller när anhöriga ansvarar för maten till äldre. Elin Löwenstam menade att sådana råd bör kunna formuleras utifrån befintligt kunskapsunderlag. Inger Andersson tackade för tipset och lovade att se närmare på hur verket kan följa upp denna fråga.

2010-11-25

7. Övriga frågor

- Med anledning av Marianne Jarls fråga om nya rön om cocktaileffekten av oönskade kemikalier, berättade Inger Andersson att EFSA kommer att ta fram en vägledning för riskvärdering av livsmedel som innehåller flera olika tillsatser. Vidare medverkar Livsmedelsverket i ett flerårigt EU-projekt, det s.k. Akropolisprojektet, som ska undersöka den kumulativa effekten av samtidigt intag av olika bekämpningsmedel från livsmedel och andra källor. Detta projekt har precis startat upp.
- Med anledning av Jan Bertofts fråga om verkets undersökningar om ESBL-bakterier i kött berättade Inger Andersson att Livsmedelsverket just nu genomför en studie om förekomst av ESBL-producerande bakterier (E. coli och salmonella) i importerat kött från kyckling, nöt och gris samt svenskt kycklingkött. Studien pågår under 2009 – 2011 och genomförs i samverkan med SVA och SMI. Målet är att samla in och analysera totalt 600 prover, varav 100 av svenskt ursprung. Resultaten kommer att utvärderas och sammanställas under nästa höst (2011).

När det gäller konkreta råd till konsumenter om hur man ska förhålla sig i köket mm är det de samma hanteringsråden som gäller för så väl vanliga matförgiftningsbakterier, så som Salmonella, Campylobakter och EHEC, som för antibiotikaresistenta bakterier. I dagsläget har vi ännu ingen kunskap om vilken betydelse spridning av ESBL via livsmedel kan ha.

8. Avslutning

Inger Andersson påminde om att nästa möte är planerat till 26 januari 2011.

Övriga föreslagna mötesdatum för nästa år passade inte för alla ledamöter. Livsmedelsverket återkommer därför om detta per e-post.

Ordföranden avslutade mötet och tackade för synpunkter och inspel till Livsmedelsverkets arbete.

Antecknat av

Justerat av

Svanhild Foldal

Inger Andersson